

U S N E S E N Í

Zvláštní senát zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, složený z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců JUDr. Romana Fialy, Mgr. Radovana Havelce, JUDr. Pavla Pavlíka, JUDr. Pavla Simona a JUDr. Marie Žiškové, rozhodl o návrhu **předsedy Krajského soudu v Plzni** na rozhodnutí kompetenčního sporu mezi ním a **Vrchním soudem v Praze**, a dalších účastníků sporu vedeného u Krajského soudu v Plzni pod sp. zn. 46 Cm 104/2011, o zaplacení částky 1 616 469,69 Kč s příslušenstvím: žalobkyně **Československá obchodní banka, a. s.**, IČO 00001350, se sídlem Radlická 333/150, Praha 5, a žalovaných **1) AUTOKOREKT Plzeň s. r. o.**, IČO 26395151, Lochotínská 18, Plzeň, **2) M. N.** a **3) T. K.**,

t a k t o :

- I. Příslušný** vydat rozhodnutí o žádosti o povolení splátek soudního poplatku ze dne 13. 5. 2013 ve věci vedené u Krajského soudu v Plzni pod sp. zn. 46 Cm 104/2011, o zaplacení částky 1 616 469,69 Kč s příslušenstvím, **je soud.**
- II.** Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 7. 11. 2013, čj. 5 Cmo 403/2013 - 186, **se zrušuje.**

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Návrhem doručeným dne 22. 1. 2014 zvláštnímu senátu zřízenému podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů (dále jen „zákon o některých kompetenčních sporech“), se předseda Krajského soudu v Plzni jako orgán státní správy soudu domáhal, aby zvláštní senát rozhodl spor o pravomoc podle § 1 odst. 1 písm. a) zákona o některých kompetenčních sporech, který vznikl mezi ním a Vrchním soudem v Praze, ve věci vedené u Krajského soudu v Plzni pod sp. zn. 46 Cm 104/2011.

[2] Z předloženého spisu vyplynuly následující skutečnosti:

[3] Krajský soud v Plzni vydal dne 7. 1. 2013 rozsudek čj. 46 Cm 104/2011 - 147, kterým ponechal v platnosti dříve vydaný směnečný platební rozkaz, na jehož základě měli žalovaní společně a nerozdílně zaplatit žalobkyni částku 1 616 469,69 Kč s příslušenstvím.

[4] Žalovaný č. 3 se proti tomuto rozsudku odvolal. Krajský soud mu vyměřil soudní poplatek ve výši 81 090 Kč a usnesením ze dne 5. 4. 2013 jej od placení tohoto poplatku osvobodil z 90 %. Žalovaný č. 3 tedy měl zaplatit za podané odvolání soudní poplatek ve výši 8109 Kč. Žádostí ze dne 13. 5. 2013 požádal o povolení splátek soudního poplatku tak, že by zaplatil soudní poplatek v devíti splátkách po 811 Kč a jedné splátce po 810 Kč.

[5] Krajský soud usnesením ze dne 14. 5. 2013 návrh o povolení splátek soudního poplatku za odvolání zamítl. Uvedl, že zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích (dále jen „zákon o soudních poplatcích“), „*tuto možnost neumožňuje a je to také v souladu s judikáty Vrchního soudu v Praze a Nejvyššího soudu České republiky*“.

[6] Žalovaný č. 3 se proti tomuto usnesení odvolal. Vrchní soud v Praze rozhodnutím ze dne 17. 7. 2013 usnesení krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Zdůvodnil, že zákon o soudních poplatcích sice povolení postupného spláčení soudního poplatku nezná, ale že zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád (dále také „d. ř.“), umožňuje v § 156, aby poplatník daně nebo poplatku požádal o rozložení úhrady na splátky. Rozhodnout o takovém návrhu má správce příslušného poplatku, kterým je v tomto případě soud prvního stupně. Rozhodnutí se vydává v řízení podle daňového řádu, nikoliv dle zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“). Vrchní soud pak o opravných prostředcích nerozhoduje, proto usnesení soudu prvního stupně nemohl změnit. O návrhu na rozložení úhrady soudního poplatku na splátky proto bude muset krajský soud znovu rozhodnout postupem podle daňového řádu.

[7] Krajský soud poté vydal usnesení ze dne 12. 9. 2013, čj. 46 Cm 104/2011 - 179a, kterým žádost o povolení splátek soudního poplatku za odvolání opět zamítl. Nemohl postupovat podle daňového řádu, neboť dle § 1 odst. 1 d. ř. tento zákon upravuje postup správců daní, práva a povinnosti daňových subjektů a třetích osob, které jim vznikají při správě daní. Soud, který rozhoduje o soudních poplatcích, nemůže rozhodovat dle daňového řádu. Krajský soud se proto opíral o zákon o soudních poplatcích, který placení soudního poplatku ve splátkách neumožňuje. Splnění poplatkové povinnosti je jednou z podmínek řízení, v němž nelze pokračovat, dokud žalobce tuto povinnost nesplní, jinak by soud musel řízení zastavit (§ 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích). Splatnost soudního poplatku se řídí § 7 odst. 1 zákona o soudních poplatcích. Krajský soud také podotkl, že tento výklad je v souladu s rozhodnutím Vrchního soudu v Praze ze dne 31. 7. 2013, čj. 3 Cmo 48/2013 - 53, a rozhodnutími Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 10. 2012, čj. 7 As 12/2012 - 26, ze dne 7. 6. 2012, čj. 7 As 3/2012 - 19 a ze dne 11. 7. 2012, čj. 1 Ans 3/2012 - 34.

[8] Žalovaný č. 3 se proti posledně uvedenému usnesení krajského soudu odvolal. Vrchní soud v Praze rozhodl usnesením ze dne 7. 11. 2013, čj. 5 Cmo 403/2013 - 186, tak, že usnesení krajského soudu zrušil, řízení o návrhu na povolení splátek soudního poplatku za odvolání zastavil a návrh postoupil k rozhodnutí státní správě Krajského soudu v Plzni. Znovu uvedl, že § 156 d. ř. umožňuje, aby poplatník daně nebo poplatku požádal o rozložení úhrady na splátky. Rozhodnutí o návrhu na povolení splátek je tak v zásadě rozhodnutím správním. Nejde v této souvislosti o výkon soudní moci, nýbrž jde o správní činnost správce příslušného soudního poplatku, kterým je státní správa soudů, tj. funkcionáři příslušného soudu pověřeni výkonem státní správy soudů. O této otázce proto nelze rozhodovat postupem soudního řízení, což je současně překážkou řízení, kterou nelze odstranit. Proto vrchní soud rozhodl o postoupení věci státní správě příslušného soudu.

[9] Předseda Krajského soudu v Plzni jako orgán státní správy soudu dle § 119 odst. 2 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (dále jen „zákon o soudech a soudcích“), podal návrh předložený zvláštnímu senátu. V něm odmítl svou kompetenci k rozhodnutí o návrhu na povolení splátek soudního poplatku za odvolání. Uvedl, že zaplacení soudního poplatku za odvolání je procesní podmínkou řízení. Odvolatel je zásadně povinen uhradit soudní poplatek za odvolání nejpozději na výzvu soudu v soudem stanovené dodatečné lhůtě. Pokud odvolatel ani tehdy svoji poplatkovou povinnost nesplní, soud řízení zastaví. Z tohoto pravidla existuje pouze jediná výjimka, a to úspěšná žádost dle § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích (existuje nebezpečí

z prodlení, v jehož důsledku by poplatníku mohla vzniknout újma, a poplatník ve lhůtě určené soudem ve výzvě sdělí soudu okolnosti, které toto nebezpečí osvědčují, a doloží, že bez své viny nemohl poplatek dosud zaplatit). Pokud je tato žádost úspěšná, soud pokračuje v řízení a o uložení povinnosti zaplatit soudní poplatek rozhodne spolu s rozhodnutím, jímž se řízení končí. Posouzení splnění poplatkové povinnosti za řízení, včetně případného posouzení výše uvedené žádosti, přísluší soudu podle § 3 odst. 2 věty první zákona o soudních poplatcích.

[10] Předseda krajského soudu rovněž uvedl, že v dané věci postup dle § 156 d. ř., tj. využití žádosti o posečkání úhrady soudního poplatku nebo rozložení jeho úhrady na splátky, nepřipadá do úvahy. Zákon o soudních poplatcích totiž stanoví jiný postup ve výše zmíněném § 9 odst. 4 písm. c). Tento postup představuje samostatnou (speciální) právní úpravu odložení platby soudních poplatků. Proto je subsidiární použití daňového řádu vyloučeno, stejně jako je vyloučena jakákoli pravomoc správce poplatku (orgánů státní správy soudu). Případné žádosti účastníků řízení o povolení splátek soudního poplatku je třeba posuzovat jako žádosti o postup dle § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích. Předseda krajského soudu dále odkázal na obdobný právní názor vyslovený v rozhodnutích Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 7. 2012, čj. 1 Ans 3/2012 - 34, ze dne 8. 3. 2013, čj. 2 As 8/2013 - 11, a ze dne 13. 5. 2013, čj. 2 As 169/2012 - 11.

[11] Dne 6. 2. 2015 předseda krajského soudu zaslal zvláštnímu senátu na vědomí usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 1. 2015, čj. 8 Cmo 9/2015 - 121. Vrchní soud rozhodoval ve věci odlišných účastníků, žalobce však shodně jako ve věci předložené zvláštnímu senátu žádal o povolení splátek (pro případ, že nebude od soudního poplatku osvobozen). Vrchní soud k žádosti o povolení splátek uvedl, že se jedná o rozhodnutí správní. O žádosti o povolení splátek může rozhodnout státní správa soudů, tedy funkcionáři příslušného soudu, nikoli soud.

II.

[12] Při řešení vzniklého sporu o pravomoc mezi předsedou Krajského soudu v Plzni jako orgánem státní správy soudu a Vrchním soudem v Praze se zvláštní senát řídil následující úvahou:

[13] Vrchní soud v Praze v předcházejícím soudním řízení popřel svou pravomoc i pravomoc Krajského soudu v Plzni rozhodnout věc a určil ji k rozhodnutí státní správě Krajského soudu v Plzni. Předseda Krajského soudu v Plzni jako orgán státní správy daného soudu popírá svou pravomoc rozhodnout věc po jejím postoupení. Ve věci se tedy jedná o negativní (záporný) kompetenční spor, k jehož projednání a rozhodnutí je povolán zvláštní senát zákonem o některých kompetenčních sporech.

[14] Zvláštní senát rozhoduje o kompetenčním sporu podle skutkového a právního stavu ke dni svého rozhodnutí (srov. rozhodnutí č. 485/2005 Sb. NSS).

[15] V předložené věci má zvláštní senát posoudit, kdo je příslušný rozhodnout o žádosti o povolení splátek soudního poplatku za řízení před odvolacím soudem.

[16] Zákon o soudních poplatcích v § 3 obecně stanoví, že ve věcech *poplatků za řízení* rozhoduje *soud*, který je věcně a místně příslušný k projednání a rozhodnutí věci v prvním stupni. Ve věcech poplatků za řízení před odvolacím soudem a dovolacím soudem rovněž zpravidla rozhoduje *soud*, který rozhodl o věci v prvním stupni (§ 3 odst. 2; výjimky uvedené v tomto odstavci nedopadají na nyní předloženou věc, neboť ty upravují příslušnost u rozhodnutí vydaných v prvním stupni soudním exekutorem).

[17] V § 3 odst. 5 je pak upravena příslušnost k rozhodování o *poplatcích za úkony*, o nichž „*rozhoduje soud nebo správa soudu, které mají úkon provést*“.

[18] Dle § 8 zákona o soudních poplatcích platí, že „[s]právu placení poplatků vykonává příslušný soud nebo správa soudu podle § 3“.

[19] Dle § 9 zákona o soudních poplatcích platí, že:

„(1) *Nebyl-li poplatek za řízení splatný podáním návrhu na zahájení řízení, odvolání, dovolání nebo kasační stížnosti zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí; po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví.*

(...)

(4) *Pro nezaplacení poplatku soud řízení nezastaví,*

a) *začal-li již jednat o věci samé,*

b) *vznikla-li povinnost zaplatit poplatek poplatníku, kterému soud v řízení ustanovil opatrovníka jako účastníka, jehož pobyt není znám nebo jemuž se nepodařilo doručit na známou adresu v cizině,*

c) *je-li nebezpečí z prodlení, v jehož důsledku by poplatníku mohla vzniknout újma, a poplatník ve lhůtě určené soudem ve výzvě podle odstavců 1 a 2 sdělí soudu okolnosti, které toto nebezpečí osvědčují, a doloží, že bez své viny nemohl poplatek dosud zaplatit,*

d) *došlo-li k rozšíření návrhu na zahájení řízení v téže věci nebo rozšířil-li poplatník odvolání nebo dovolání poté, co soud začal jednat o věci samé.*

(5) *O tom, že jsou splněny podmínky uvedené v odstavci 4 písm. c), rozhodne soud usnesením, které není třeba doručovat.*

(6) *V případech uvedených v odstavci 4 rozhoduje soud o uložení povinnosti zaplatit poplatek spolu s rozhodnutím, jímž se řízení končí. (...)*

(...)

(8) *Nebude-li ani ve lhůtě stanovené ve výzvě příslušného soudu nebo příslušné správy soudu zaplacen poplatek, který je splatný podáním návrhu na provedení úkonu, úkon se neprovede a návrh se stane neúčinným, i když poplatník později poplatek zaplatí. O tom musí být poplatník poučen ve výzvě příslušného soudu nebo příslušné správy soudu. Povinnost zaplatit poplatek zaniká dnem, kdy se návrh na provedení úkonu stal neúčinným.*

(9) *Penále, úrok z prodlení ani úrok za dobu posečkání s placením poplatku, stanovené zvláštním právním předpisem upravujícím správu daní a poplatků, se neuplatňují.“*

[20] Dle § 13 zákona o soudních poplatcích ve věcech poplatků rozhoduje a postupuje soud nebo správa soudu podle občanského soudního řádu, pokud nestanoví zákon o soudních poplatcích jinak. Přitom při správě placení poplatků se postupuje podle daňového řádu, pokud nestanoví zákon o soudních poplatcích jinak.

[21] Zákon o soudních poplatcích tedy v § 3 vždy u poplatků **za řízení** stanoví příslušnost **soudu** (rozlišuje pouze, který ze soudů je k rozhodnutí o poplatku příslušný), nikdy příslušnost **správy soudu**. Ta je příslušná pouze k rozhodování o poplatcích **za úkony**. U správy placení poplatků odkazuje § 8 na příslušnost určenou § 3 zákona o soudních poplatcích, tedy taktéž na rozlišení, podle něhož je soud příslušný k rozhodování o poplatcích za řízení, a soud i správa soudu k rozhodování o poplatcích za úkony. Zákon o soudních poplatcích také v § 9 určuje, jak postupuje *soud* v případě nezaplacení poplatku za řízení a jak postupuje *příslušný soud nebo příslušná správa soudu* v případě nezaplacení poplatku za úkon.

[22] Zákon o soudních poplatcích však v rozlišování příslušnosti soudu a správy soudu není důsledný. Například § 10 a 10a zákona o soudních poplatcích upravuje pouze vrácení poplatku, které dle textu zákona má činit soud. Ze zákona tak není jasné, jak se má postupovat v případě vrácení poplatku za úkony. Stejně tak v § 12 je upraven postup soudu v případě, že vydá

nesprávné rozhodnutí o uložení povinnosti zaplatit poplatek, není však upraven postup správy soudu v obdobných případech. U pojmu *soud* je teoreticky možné rozlišovat pojetí v užším a širším smyslu. Přitom by se za soud v užším smyslu považoval samotný výkon soudní moci dle čl. 81 Ústavy, kdy soudní moc vykonávají soudci v senátech nebo jako samosoudci (čl. 94 odst. 1 Ústavy). Pojetí soudu v širším smyslu by zahrnovalo jak výkon soudní moci, tak i správu soudu. Ačkoli zákon o soudních poplatcích výslovně v § 3 rozlišuje rozhodování soudu ve smyslu výkonu soudní moci a rozhodování správy soudu a činí tak i u úpravy nezaplacení poplatku v § 9, nečiní tak tedy např. v § 10, 10a a 12. Zvláštní senát tedy při rozhodování v předložené věci nemůže vyjít pouze ze samotného znění zákona.

[23] Nadto možnost rozložení úhrady soudního poplatku za řízení na splátky v zákoně o soudních poplatcích v jeho nyní účinném znění výslovně upravena není. Z toho však nelze bez dalšího dovodit, že by tato možnost byla vyloučena.

[24] Krajský soud v Plzni ve svých usneseních vydaných v posuzované věci zdůrazňoval, že zákon o soudních poplatcích „*ve znění účinném od 1. 9. 2011 neumožňuje placení soudního poplatku ve splátkách*“. Ačkoli toto tvrzení blíže nevysvětloval, poukazyval zřejmě na to, že Příloha č. 1 zákona – Sazebník poplatků ve znění účinném do 31. 8. 2011 obsahovala položku 31 a), podle níž poplatek za žádost o povolení posečkáni poplatku nebo o povolení zaplacení poplatku ve splátkách činil 200 Kč.

[25] Uvedená položka byla ze Sazebníku vypuštěna novelou zákona o soudních poplatcích, zákonem č. 218/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Tato novela zcela nahradila předchozí Sazebník poplatků novým. Nabyla účinnosti převážně dnem 1. 9. 2011 (v částech týkajících se osvobození od soudního poplatku dny 31. 12. 2011 a 1. 1. 2012). Ze změny sazebníku tedy krajský soud zřejmě dovodil nemožnost rozložení úhrady soudního poplatku za řízení na splátky.

[26] Důvodová zpráva k zákonu č. 218/2011 Sb. však uvádí ke zrušení zmíněného poplatku za žádost i zrušení dalších dvou poplatků, že tato změna reflektovala především skutečnost, „*že osoba žádající o výše uvedené je zjevně v tíživé finanční situaci, a proto se nejví jako vhodné, aby tyto úkony zůstaly nadále zaplatněny*“. (Digitální repozitář PSP ČR, VI. volební období, tisk č. 269/0, dostupné na www.psp.cz.)

[27] Smyslem výše uvedené novely tedy nebylo znemožnění zaplacení soudního poplatku ve splátkách. Naopak šlo o větší zpřístupnění této výhody pro nemajetné osoby i zjednodušení postupu soudů při jejím přiznávání. Zvláštní senát přitom podotýká, že zdroje, příčiny či důvody vzniku právních norem patří mezi standardní metody výkladu práva (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 12. 2013, čj. 2 Afs 88/2013 - 50).

[28] Dle § 13 odst. 2 zákona o soudních poplatcích se při správě placení poplatků postupuje podle daňového řádu, pokud zákon o soudních poplatcích nestanoví jinak. Současně § 9 zákona o soudních poplatcích, který upravuje následky nezaplacení poplatku, v odst. 9 uvádí, že se neuplatňuje „*penále, úrok z prodlení ani úrok za dobu posečkáni s placením poplatku, stanovené zvláštním právním předpisem upravujícím správu daní a poplatků*“.

[29] Odkaz na subsidiární použití daňového řádu u správy placení poplatků byl do zákona o soudních poplatcích vložen zákonem č. 281/2009 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím daňového řádu. Zákon o soudních poplatcích upravoval do přijetí zákona č. 281/2009 Sb. institut posečkáni samostatně v § 13, a to i vedle žádosti o odložení placení poplatku dle § 9 odst. 4 písm. c), na niž upozorňoval krajský soud. Důvodová zpráva ke změně

§ 13 zákona o soudních poplatcích uvádí: „*Navržené znění § 13 nabrazuje dosavadní text § 13 a § 13a. Dosavadní § 13 obsahuje několik instrumentů obecného daňového procesu implementovaných do jednoho ustanovení (tj. lhůty pro placení daní a úpravu posečkáni), u kterých není důvod pro speciální úpravu v tomto zákoně, neboť plně postačí subsidiární použití daňového řádu.*“ (Digitální repozitář PSP ČR, V. volební období, tisk č. 686/0, dostupné na www.psp.cz.)

[30] Důvodové zprávy tedy nasvědčují tomu, že zákonodárce chtěl umožnit rozložení úhrady soudního poplatku za řízení na splátky. Přitom je však zřejmé, že úprava zákona o soudních poplatcích není jednoznačná, o čemž svědčí nejen samotný kompetenční spor, který zde zvláštní senát posuzuje, ale i další rozporná judikatura soudů popsána níže. K tomu zvláštní senát zdůrazňuje, že „[s]oud při výkladu a použití zákona musí vycházet z toho, co zákonodárce v zákoně uvede, nikoli z toho, co snad uvést chtěl, ale do zákona nevtělil“. (Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 6. 1994, čj. 6 A 59/93 - 43.)

[31] Aby zvláštní senát mohl dovodit, kdo je k rozložení úhrady soudního poplatku za řízení na splátky příslušný, musel se tedy nejprve zabývat otázkou, zda je rozložení soudního poplatku na splátky vůbec možné a podle jakých procesních předpisů se o něm případně rozhoduje.

III.

[32] Zvláštní senát nemohl přehlédnout, že k otázce, zda je vůbec možné povolit rozložení úhrady soudního poplatku na splátky, existuje rozporná judikatura soudů. Přitom si je zvláštní senát vědom, že není jeho úkolem, aby judikaturu všech soudů sjednocoval. Zvláštní senát závazně rozhoduje pouze o tom, kdo je příslušný vydat rozhodnutí ve věci uvedené v návrhu na zahájení řízení před zvláštním senátem (§ 5 odst. 1 zákona o některých kompetenčních sporech), nikoli o věci samé. Posouzení možnosti rozložit soudní poplatek na splátky však považoval v předložené věci za nezbytné pro určení působnosti.

[33] Krajský soud v Plzni poukazoval na řadu rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, která se převážně řídila právním názorem vysloveným v usnesení ze dne 11. 7. 2012, čj. 1 Ans 3/2012 - 34. Podle tohoto usnesení není přípustná žádost o posečkáni úhrady soudního poplatku, resp. žádost o rozložení jeho úhrady na splátky dle § 156 d. ř., v případě poplatku splatného podáním návrhu [§ 4 odst. 1 písm. a) až d) zákona o soudních poplatcích], kdy zaplacení soudního poplatku je podmínkou pro to, aby řízení mohlo dále pokračovat. Nejvyšší správní soud uvedl, že v těchto případech stanoví zákon o soudních poplatcích jiný postup v § 9 odst. 4 písm. c), případně může být této povinnosti poplatník zproštěn využitím institutu osvobození od soudního poplatku.

[34] Ještě dříve však Nejvyšší správní soud v rozhodnutí ze dne 3. 8. 2011, čj. 6 As 27/2011 - 77, vyslovil k povolení posečkáni s placením soudního poplatku splatného podáním návrhu, že subsidiární použití daňového řádu vyplývá jednoznačně z § 13 odst. 2 zákona o soudních poplatcích a samotná možnost posečkáni dle daňového řádu plyne z § 9 odst. 9 zákona o soudních poplatcích i výše citované důvodové zprávy k zákonu č. 281/2009 Sb.

[35] První senát Nejvyššího správního soudu následně vydal usnesení zmíněné v odst. [33], v němž vyslovil opačný právní názor. Přitom však věc v rozporu s § 17 odst. 1 s. ř. s. nepředložil k posouzení rozšířenému senátu Nejvyššího správního soudu. Ani judikatura Nejvyššího správního soudu k této otázce tak není jednotná.

[36] Stejnou problematikou se v nedávné době zabýval i Ústavní soud, a to v usnesení ze dne 17. 4. 2014, sp. zn. III. ÚS 695/14. V dané věci stěžovatelé zasílali soudní poplatek ve splátkách, aniž by o to příslušný soud požádali. Ústavní soud podotkl, že „[s]těžovatelé však tyto platby učinili,

aniž by krajský soud požádali o povolení úhrady soudního poplatku ve splátkách, o čemž byli informováni v usnesení krajského soudu (č. l. 95 spisu), jímž jim nebylo přiznáno osvobození od soudních poplatků (o umožnění zaplatit soudní poplatek ve splátkách je třeba soud požádat - viz § 156 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve spojení s ustanovením § 13 odst. 2 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích). Povolení úhrady ve splátkách není zbytečným formalismem, ale má své opodstatnění v tom, že se jím stanoví splátkový kalendář, a je tak zřetelně určeno, od kterého okamžiku má být splněna procesní podmínka zaplacení soudního poplatku tak, aby se soud mohl odvoláním stěžovatelů zabývat a činit další procesní úkony, vedoucí k zajištění práva nejen stěžovatelů, ale i práva žalobce na řádné projednání věci. Vzhledem k tomu, že stěžovatelé nejenže nepožádali o povolení splátek, ale ani soudu nesdělili, v jakém časovém horizontu hodlají soudní poplatky zaplatit, jakož i s ohledem na výši dosud zaslanych částek, bylo možno očekávat, že k zaplacení celého soudního poplatku dojde spíše v řádu let, což bylo způsobilo založit riziko obrožení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě. Na 'zahájení splácení soudního poplatku' z vlastní vůle stěžovatelů a bez povolení takového postupu krajským soudem tudíž nelze brát zřetel.“

IV.

[37] Zvláštní senát vyšel z textu § 13 zákona o soudních poplatcích a nejprve zvažoval, zda zákon o soudních poplatcích obsahuje úpravu dopadající na případy, kdy (přechodně) nemajetné osoby žádají o posečkání či rozložení soudního poplatku na splátky. Dospěl k závěru, že tyto případy je možné vyřešit postupem podle zákona o soudních poplatcích, případně občanského soudního řádu či soudního řádu správního, a není tak nutné ani možné přistoupit k použití daňového řádu.

[38] Soudní poplatek za řízení má mimo jiné funkci regulační, „jejímž cílem je odradit od *svévolných, šikanózních, malicherných a jiných bezdůvodných návrhů, které by soudy zbytečně zatěžovaly*“ (Waltr, R.: *Zákon o soudních poplatcích. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 1.). Soudy jsou přitom povolány k tomu, aby poskytovaly pokud možno rychlou a účinnou ochranu práv osob, které se soudní ochrany dovolávají (čl. 90 Ústavy, čl. 38 odst. 2 Listiny). Soudní poplatek za řízení a jeho vybírání tak nesmí zbrzdit nebo nadměrně zatížit postup soudu. Proto zákon o soudních poplatcích obsahuje specifické instituty pro splnění poplatkové povinnosti. Zvláštní senát tedy při řešení předloženého kompetenčního konfliktu přihlížel i k tomu, aby vybírání soudního poplatku nebrzdilo samotnou činnost soudů na úkor rychlé a účinné ochrany práv účastníků řízení.

[39] Žádost o posečkání s úhradou soudního poplatku nebo rozložení jeho úhrady na splátky vyplývá z majetkových poměrů žadatele. Na nemajetnost žadatele přitom dopadá především institut osvobození od soudního poplatku, a to dle § 11 zákona o soudních poplatcích, který soud aplikuje i bez návrhu žadatele. Toto osvobození je tedy absolutní, určené buď věcně (zejména § 11 odst. 1 zákona o soudních poplatcích), nebo osobně (§ 11 odst. 2 zákona o soudních poplatcích). Soud může dále dle procesního řádu, podle něhož v řízení postupuje, přistoupit i k osvobození od soudních poplatků podle majetkových poměrů konkrétního účastníka (§ 138 o. s. ř., § 36 odst. 3 s. ř. s.), tj. k osvobození relativnímu, a to částečnému i úplnému.

[40] Přitom k placení soudního poplatku stanoví soud lhůtu, jejíž délka je na úvaze soudu (§ 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích). Komentář k zákonu o soudních poplatcích uvádí: „*Lhůta k zaplacení soudního poplatku určená soudem má povahu lhůty procesní, soudcovské. Z toho vyplývá, že lhůta je zachována, pokud v její poslední den bylo podání s vylepenými kolkovými známkami odevzdáno poště (§ 57 odst. 3 OSŘ), tuto lhůtu může předseda senátu – i po jejím uplynutí – prodloužit (§ 55 věta druhá OSŘ), nepřichází však v úvahu prominutí jejího zmeškání, které je možné jen u lhůt zákonných (§ 58 OSŘ).*“ (Waltr, R. *Op. cit. in [38]*, s. 29.)

[41] Nadto zákon o soudních poplatcích obsahuje i speciální úpravu v § 9 odst. 4 písm. c), podle něhož soud nezastaví řízení pro nezaplacení poplatku mimo jiné i tehdy, je-li nebezpečí z prodlení, v jehož důsledku by poplatník mohla vzniknout újma, a poplatník ve lhůtě určené soudem ve výzvě k zaplacení soudního poplatku sdělí soudu okolnosti, které toto nebezpečí osvědčují, a doloží, že bez své viny nemohl poplatek dosud zaplatit. Pak dle § 9 odst. 6 téhož zákona soud rozhodne o uložení povinnosti zaplatit poplatek až spolu s rozhodnutím, jímž se řízení končí.

[42] Postavení žadatele o rozložení soudního poplatku na splátky se od postavení žadatele o posečkání s úhradou soudního poplatku nebude podstatně lišit. Mimo nemajetné osoby je možné si představit například i podnikatele, kterého nebude možné považovat za nemajetného, neboť bude vlastnit nelikvidní majetek, bude ochoten soudní poplatek zaplatit, ale nebude schopen jej zaplatit v soudem určené lhůtě z důvodů nedostatku peněz (jako plně likvidního majetku) v konkrétním časovém období. Proto bude žádat buď o posečkání, nebo o možnost úhrady soudního poplatku ve splátkách.

[43] V takovém případě soud nebude rozhodovat o osvobození od soudního poplatku, ale postačí, když k zaplacení soudního poplatku určí lhůtu dle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích, která bude přiměřená okolnostem sděleným žadatelem, případně ji prodlouží. Žadatel také může zvolit postup dle § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích, čímž dosáhne oddálení placení soudního poplatku až do rozhodnutí soudu, jímž se řízení bude končit. Přitom bude na žadateli, zda v období určeném soudcovskou lhůtou nebo případně v období do rozhodnutí soudu, jímž se řízení bude končit, bude soudu zasílat soudní poplatek ve splátkách dle svých možností, nebo jej zaplatí jednorázově.

[44] Zvláštní senát má tedy za to, že výše popsanými postupy jsou pokryty situace žadatelů o posečkání s úhradou soudního poplatku i úhrady soudního poplatku ve splátkách. Úprava daňového řádu o posečkání se tak nepoužije, neboť zákon o soudních poplatcích, případně příslušné procesní řády, stanoví jinak (§ 13 zákona o soudních poplatcích). Současně pak platí i to, že dle § 9 odst. 9 zákona o soudních poplatcích se penále, úrok z prodlení ani úrok za dobu posečkání s placením poplatku, stanovené zvláštním právním předpisem upravujícím správu daní a poplatků, neuplatňují. Soud totiž za případné prodloužení soudcovské lhůty úrok za dobu posečkání po žadateli vyžadovat nebude.

[45] Dojde-li tedy na soud v konkrétní věci žádost „o povolení splátek“, je k jejímu vyřízení příslušný soud, nikoli předseda soudu. Soud si ji posoudí dle obsahu: v případě nemajetné osoby jako žádost o osvobození od soudního poplatku, ať už částečné či úplné; v případě osoby, která je vzhledem ke svým majetkovým poměrům schopna soudní poplatek zaplatit v delší lhůtě, než byla soudem stanovena, jako žádost o prodloužení lhůty k zaplacení soudního poplatku; nebo jako žádost podle § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích, splňuje-li zákonem stanovené podmínky.

[46] Zvláštní senát si přitom byl vědom toho, že záměrem zákona č. 281/2009 Sb. (zakládajícímu subsidiaritu daňového řádu u správy placení soudních poplatků) bylo zavést dělenou správu, což zmiňuje důvodová zpráva k zákonu č. 281/2009 Sb. v obecné části. Vysvětluje, že u dělené správy může docházet ke třem typům situací:

- 1) orgán ukládající poplatek je příslušný k jeho uložení, vybrání a vymáhání, dochází tedy pouze k „procesní dělené správě“, kdy týž orgán ve fázi vybírání či vymáhání pouze postupuje dle daňového řádu;

- 2) orgán ukládající poplatek je příslušný k jeho uložení a vybrání v případě dobrovolné platby, vymáhání však zajišťuje obecný správce daně, tedy jiný správní orgán (věcná dělená správa);
- 3) orgán ukládající poplatek je příslušný pouze k uložení poplatku, vybrání i vymáhání zajišťuje obecný správce daně (taktéž věcná dělená správa).

[47] V důvodové zprávě je zdůrazněno, že věcný rozsah působnosti musí být v jednotlivých zákonech jasně vyjádřen, aby bylo zřejmé, do jakého okruhu orgánů daný orgán spadá.

[48] Z předložené věci je zřejmé, že pro případ soudních poplatků se tento záměr nezdařil dokonale, a je otázkou, zda to vůbec bylo možné. Vztah soudu a jeho správy je specifický v tom, že se jejich činnost v jednotlivých fázích správy poplatků může prolínat, neboť správa jako pomocný aparát soudu vytváří soudu podmínky k řádnému výkonu soudnictví (§ 118 odst. 1 zákona o soudech a soudcích).

[49] Typicky tedy v případě soudního poplatku za řízení to bude v první fázi správa soudu, která bude příslušný senát či samosoudce (*tj. soud v užším smyslu; v tomto odstavci bude pro zjednodušení textu zmiňován jen soud*) informovat o tom, že soudní poplatek za řízení nebyl zaplacen. Poté tedy soud vyzve poplatníka k zaplacení soudního poplatku dle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích. Bude-li poplatek zaplacen, správa soudu o tom informuje soud, který bude pokračovat v řízení. Bude-li poplatek zaplacen pouze zčásti, správa soudu rovněž informuje soud, který často ještě jednou účastníka vyzve k zaplacení nedoplatku. Poplatník také po výzvě může doručit žádost o osvobození od soudních poplatků nebo žádost dle § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích, o nichž bude rozhodovat soud, nikoli správa soudu. Také může dojít k situaci, kdy správa soudu informuje soud, že poplatek nebyl zaplacen, soud řízení usnesením zastaví, poplatník však zaplatí soudní poplatek dříve, než usnesení nabude právní moci. Po dalším upozornění správy soudu tedy soud usnesení o zastavení řízení zruší.

[50] Fázi vymáhání poplatků zákon o soudních poplatcích vůbec nezmiňuje – v § 8 upravuje pouze „správu placení poplatků“. Nadto je fáze vymáhání u poplatků za řízení neobvyklá, neboť nezaplacení poplatku za řízení zpravidla vede k zastavení řízení. Vymáhání poplatku je představitelné tehdy, kdy je řízení nejprve provedeno a poplatek ukládán až poté, tedy např. v případě úspěšné žádosti dle § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích či v případě poplatků za insolvenční řízení, vyrovnací řízení, schválený smír či rozhodnutí o nařízení předběžného opatření [§ 4 odst. 1 písm. e) až h) téhož zákona].

[51] Podstatně odlišný režim mají poplatky za úkony, které však nejsou předmětem posouzení zvláštního senátu v této věci.

[52] Z výše uvedeného plyne, že k jednoznačnému zákonem stanovenému oddělení působnosti mezi soudem a správou soudu nedošlo a ani by neodpovídalo realitě. I z toho důvodu považuje zvláštní senát za smyslu a účelu zákona o soudních poplatcích odpovídající, aby o „posečkání“ nebo „rozložení úhrady soudního poplatku na splátky“ rozhodoval soud běžnými postupy, které mu umožňují procesní řády, jako je zmíněné prodloužení soudcovské lhůty, nebo specifickým postupem upraveným zákonem o soudních poplatcích.

V.

[53] Nad rámec výše uvedeného zvláštní senát poznamenává, že mu byly známy i argumenty ve prospěch toho, aby o žádosti o rozložení úhrady soudního poplatku na splátky rozhodovala správa soudu. Ačkoli zvláštní senát dospěl k závěru, že v případě soudních poplatků za řízení nahrazují institut posečkání postupy dle zákona o soudních poplatcích a soudních procesních

řádů, o nichž rozhoduje soud, tyto argumenty zde popisuje a vysvětluje, proč podle názoru zvláštního senátu správa soudu o žádosti o rozložení úhrady soudního poplatku na splátky rozhodovat nemůže.

[54] Již citovaná důvodová zpráva k zákonu č. 281/2009 Sb. zmiňovala, že „[n]ově připravovaný daňový řád již neobsahuje institut prominutí daňového nedoplatku ve smyslu § 65 zákona o správě daní a poplatků. Proto ani předseda soudu jako správce poplatku nebude moci prominout nedoplatek na poplatek, může však podle nového daňového řádu povolit posečkání úhrady poplatku, popřípadě o rozložení jeho úhrady na splátky nebo odepsat nedoplatek pro nedobytnost.“ Důvodová zpráva tedy zřejmě předpokládala, že správa placení a vybrání poplatku v této fázi přejde na předsedu soudu jako obecného správce daně.

[55] Rovněž rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 22. 8. 2001, sp. zn. 10 Co 499/2001, otištěné v časopise Soudní rozhledy v č. 7, r. 2002, a rovněž v komentáři k zákonu o soudních poplatcích (Waltz, R. *Op. cit. in* [38], s. 64.) podporuje příslušnost správy soudu. Krajský soud v uvedeném rozhodnutí vyslovil, že rozhodnutí o posečkání zaplacení poplatku nebo jeho zaplacení ve splátkách není v pravomoci soudu, nýbrž v pravomoci předsedy příslušného soudu, který v takovém případě vystupuje jako správce daně.

[56] Zvláštní senát měl před vydáním tohoto rozhodnutí k dispozici také stanovisko Ministerstva spravedlnosti ze dne 18. 1. 2010, čj. 203/2009-INV-M/5, adresované Krajskému soudu v Ústí nad Labem, pobočce v Liberci [vydané ještě za účinnosti zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků (dále jen „zákon o správě daní“)]. To rovněž označuje předsedu soudu za osobu povolující hrazení soudních poplatků ve splátkách a posečkání s úhradou nedoplatků. Přitom odkazuje na instrukci Ministerstva spravedlnosti ze dne 1. 12. 2003, čj. 101/2003-OIM-SP, o vymáhání pohledávek. Stanovisko mimo jiné zmiňovalo, že „*správce daně je věcně příslušný soud, který jedná jménem svého předsedy, a ten může případně písemně pověřit k provádění těchto úkonů jinou osobu*“. Zabývalo se i opravným prostředkem proti rozhodnutí předsedy soudu, za nějž označilo odvolání proti rozhodnutí správce daně dle § 50 odst. 1 zákona o správě daní. K rozhodování o odvolání je dle stanoviska příslušný „*orgán nejbližší vyššího stupně nadřazený správci daně*“, který napadené rozhodnutí vydal. Stanovisko poté v případě krajského soudu určilo vrchní soud „*v souladu s občanským soudním řádem*“ za orgán příslušný k vyřízení odvolání. Odvolací orgán měl přitom postupovat dle § 50 zákona o správě daní.

[57] Příslušnost správy soudu k rozhodování o rozložení úhrady soudního poplatku na splátky tedy až dosud měla také podporu: důvodovou zprávu k zákonu č. 281/2009 Sb., rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem zmíněné v komentáři k zákonu o soudních poplatcích, instrukci Ministerstva spravedlnosti i jeho stanovisko.

[58] Uvedené argumenty zvláštní senát nepřesvědčily o tom, že by o žádosti o rozložení úhrady soudního poplatku na splátky měla rozhodovat správa soudu. Zvláštní senát nevidí rozumný rozlišovací důvod pro to, proč by o určité formě odložení povinnosti platit soudní poplatek [žádost o prodloužení lhůty k placení soudního poplatku dle § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích] měl rozhodovat soud a o jiné formě (posečkání a rozložení úhrady na splátky) měla rozhodovat správa soudu.

[59] Jsou to však především úvahy o otázkách, kdo a jakým způsobem by rozhodoval o odvolání proti rozhodnutí správy soudu o posečkání nebo rozložení úhrady soudního poplatku na splátky, které vyjevují zřetelnou nepraktičnost až absurditu řešení nastíněného Ministerstvem spravedlnosti:

[60] Samotná formulace stanoviska ze dne 18. 1. 2010, podle něhož je správcem daně *soud*, spornou otázku příslušnosti správy soudu či soudu v užším smyslu vhodně neřeší. Citovaná instrukce ministerstva skutečně v § 11 svěřovala rozhodování o posečkání „*odpovědné osobě*“. Za tu se dle § 1 odst. 2 instrukce považovali např. předsedové soudů, vedoucí státních zastupitelství, ministr spravedlnosti a další osoby. Instrukce však také v § 11 odst. 7 stanovila, že proti rozhodnutí o povolení posečkání nedoplatku nebo povolení splátek není přípustné odvolání. Ministerstvo samo zřejmě později zjistilo, že přípustnost či nepřípustnost odvolání proti posečkání s placením soudního poplatku, v té době výslovně upraveným zákonem o soudních poplatcích, není možné stanovit interní instrukcí ministerstva. Ta je jen vnitřním normativním předpisem, který nemá obecnou závaznost, není obecným pramenem práva, a zavazuje pouze subjekty instančně podřízené tomu, kdo ji vydal.

[61] Snad proto ministerstvo ve stanovisku ze dne 18. 1. 2010 již s přípustností odvolání počítalo. Protože však instrukce odvolání proti rozhodnutí o posečkání nepřipouštěla, příslušný odvolací orgán nevymezila. V § 28 a násl. sice upravovala odvolání proti (jiným) rozhodnutím správce daně, ani v těchto ustanoveních ale neurčila, kdo má být příslušným odvolacím orgánem. Ministerstvo tedy ve stanovisku nabídlo řešení založené na podivném hybridním systému kombinujícím instrukci, zákon o správě daní a občanský soudní řád. Takové určení příslušnosti nejenže protiče všem pravidlům výkladu práva, ale dalo by se i označit za protiústavní, neboť žádný účastník řízení ani jeho případný zástupce by z textu právních předpisů stejnou příslušnost odvolacího orgánu nemohli vypátrat (k tomu viz níže).

[62] Nyní účinná instrukce ze dne 19. prosince 2012, čj. 4/2012-INV-M, o vymáhání pohledávek, rovněž vyjmenovává odpovědné osoby a v § 11 upravuje povolování splátek a posečkání nedoplatku. Nově v odst. 6 uvedeného ustanovení již uvádí, že se proti rozhodnutí o povolení, případně nepovolení posečkání nedoplatku nebo splátek lze odvolat. Odvolací orgány určuje tak, že odvolacím orgánem vůči rozhodnutím okresních (resp. obvodních) soudů je krajský soud, vůči rozhodnutím krajských soudů (resp. Městského soudu v Praze) je odvolacím orgánem Ministerstvo spravedlnosti (§ 18 odst. 4 instrukce). Z toho plyne, že nadále není určen odvolací orgán např. vůči rozhodnutím o posečkání, které by vydal Nejvyšší správní soud (jeho předseda). Z určení odvolacího orgánu není zřejmé, zda má dle instrukce o odvolání rozhodovat pouze předseda soudu nebo soud ve smyslu zákona o soudních poplatcích. Stejně tak nadále platí, že (nyní podrobnější) úprava rozhodnutí o posečkání a odvolání na úrovni vnitřního normativního předpisu není vhodná a především není závazná pro účastníky řízení před soudem. Ústava ostatně vyžaduje, aby působnost a organizaci soudů a působnost správních orgánů stanovil zákon (čl. 91 odst. 2 a čl. 79 odst. 1 Ústavy). To je v souladu i s ústavním principem, podle něhož může být státní moc uplatňována jen v případech, v mezích a způsobu, které stanoví zákon (čl. 2 odst. 3 Ústavy a čl. 2 odst. 2 Listiny).

[63] Oproti složité a nepřehledné konstrukci ministerstva přitom existují pouze dvě zákonné varianty:

- A. V prvním stupni je k rozhodování o žádostech o „posečkání“ nebo „rozložení úhrady soudního poplatku na splátky“ příslušný soud (v užším smyslu) a rozhoduje pouze podle zákona o soudních poplatcích a příslušných soudních procesních řádů. Pak bude o opravném prostředku proti rozhodnutí soudu (o odvolání či kasační stížnosti) rozhodovat nadřízený soud (pochopitelně opět v užším smyslu) podle občanského soudního řádu nebo soudního řádu správního. Ani jeden ze soudů by tak nerozhodoval jako správce daně a nevydával správní rozhodnutí.
- B. V prvním stupni je k rozhodování o posečkání nebo rozložení úhrady soudního poplatku na splátky příslušná správa soudu, resp. předseda daného soudu jako orgán státní správy soudu dle § 119 odst. 2 zákona o soudech a soudcích. Dle daňového řádu

je pak odvolacím orgánem „*správce daně nejbližše nadřízený správci daně, který napadené rozhodnutí vydal*“ (§ 114 odst. 1 d. ř.). V souladu s předpisem upravujícím správu soudu, tj. zákonem o soudech a soudcích, vykonává Ministerstvo spravedlnosti „*státní správu vrchních, krajských a okresních soudů v rozsahu stanoveném tímto zákonem buď přímo nebo [sic] prostřednictvím předsedů těchto soudů; státní správu okresních soudů může vykonávat též prostřednictvím předsedů krajských soudů*“ (§ 120 odst. 1) a současně je „*[ú]středním orgánem státní správy soudů*“ (§ 119 odst. 1). Z toho je tedy možné dovodit, že o odvoláních proti rozhodnutí o posečkání většiny předsedů soudů by rozhodovalo ministerstvo. Takto stanovená příslušnost by se mohla komplikovat v případě okresních soudů (u nichž může ministerstvo vykonávat státní správu prostřednictvím předsedů krajských soudů) a specificky upravené správy Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu.

[64] Není přitom možné opomenout, že v případě B), který je sám o sobě nepřehledný, by mohl navazovat přezkum takového rozhodnutí správy soudu ve správním soudnictví. Pokud by správa soudu rozhodovala jako správce daně dle daňového řádu, rozhodovala by jako správní orgán ve smyslu § 4 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Vzhledem k tomu, že zákon o soudních poplatcích ani daňový řád podání žaloby nevyklučují (s ohledem na čl. 36 odst. 2 Listiny lze pochybovat, zda by to vůbec bylo přípustné), mohl by účastník řízení napadnout rozhodnutí o odvolání proti nepovolení rozložení úhrady soudního poplatku na splátky žalobou proti rozhodnutí správního orgánu dle § 65 s. ř. s. Proti rozhodnutí soudu v prvním stupni by se účastník řízení mohl dále bránit kasační stížností u Nejvyššího správního soudu, a konečně i ústavní stížností u Ústavního soudu. Varianta B) tak vede k příslušnosti až pěti po sobě nastupujících různých orgánů (správních a soudních), které by se musely zabývat jedinou žádostí o rozložení úhrady soudního poplatku na splátky.

[65] Žádosti o rozložení úhrady soudního poplatku na splátky, proti nimž by byla podána správní žaloba, by se tedy vzhledem k průměrné době soudních řízení ve správních věcech řešily i roky, započte-li se řízení před předsedou příslušného soudu, řízení o odvolání před Ministerstvem spravedlnosti, a následná soudní řízení.

[66] Zvláštní senát nemá za to, že by vyšší počet orgánů, který by přezkoumával žádosti o posečkání, zvýšil vymahatelnost práva jednotlivcem. Právě naopak, je přesvědčen, že přesun banální otázky na předsedu soudu (u soudních „poboček“ spojený s přesunem věci do jiného města) včetně všech následných přezkumných řízení spolu s neúměrně dlouhou dobou řešení by způsoboval účastníkům řízení nadměrnou až neústavní zátěž. Navrhovatelé by v konečném důsledku byli odrazováni od toho, aby své nároky vůbec vymáhali cestou práva. Akceptování takového řešení je v právním státě nemyslitelné. Již placení soudního poplatku by tak bylo určeno právním odborníkům obdařeným „*mimořádnými metodickými schopnostmi a určitým potěšením z luštění hlavolamů*“. Pouze z toho důvodu by měl být právní předpis, který by takové řešení předepisoval, v rozporu s principem právního státu (srov. FILIP, J. *Ústavní právo České republiky*. 4. opravené a doplněné vydání. Brno : Doplněk, 2003, s. 131; s odkazem na rozhodnutí rakouského Ústavního soudního dvora, tzv. Denksporterkenntnis, G 135/93 VfGH).

[67] Zvláštní senát se tedy k výše uvedenému řešení B) nepřiklání tím spíše, že jej právní úprava přímo nepředepisuje a existuje možnost zvolit jiný, ústavním principům dostupnosti práva odpovídající a prakticky vhodnější výklad zákona o soudních poplatcích.

[68] Aktuální právní úprava nadto není na variantu B) připravena. Na předním místě důkazů nepřipravenosti stojí zmíněné pochybné určení odvolacího orgánu. V praxi by však byla předložená varianta ještě absurdnější v tom, že za správní žalobu proti rozhodnutí ministerstva potvrzující „neposečkání“ s úhradou soudního poplatku by žalobce opět musel zaplatit soudní

poplatek. Zákon o soudních poplatcích nepočítá s osvobozením navrhovatelů ve věcech žalob týkajících se placení soudních poplatků. Proto by mohlo docházet k neustálému řetězení téhož problému.

[69] Ačkoli zřejmě určitá část soudní praxe variantu B) upřednostňuje, zvláštní senát se ze všech výše uvedených důvodů přiklání k variantě A), vedoucí k příslušnosti soudu.

[70] Zvláštní senát má za to, že naznačené řešení by nemělo být trvalé, protože plyne z nedokonalého zákonného textu. Za současného stavu právních předpisů však varianta B) není akceptovatelná. Proto rozhodl, že k vyřízení žádosti o „rozložení úhrady soudního poplatku na splátky“ je příslušný soud, a to postupem podrobněji popsáním v části IV. tohoto usnesení.

[71] Zvolené řešení, tj. určení příslušnosti soudu k rozhodování o žádosti o „posečkání“ nebo „povolení splátek“ soudního poplatku za řízení prostřednictvím úpravy zákona o soudních poplatcích a příslušných procesních řádů je přitom i jednodušší a uchopitelnější pro účastníky řízení i soudy samotné. Je to ostatně samotný posuzující senát, který již bude seznámen s majetkovými poměry účastníka řízení z jeho žádosti o osvobození poplatků, která bude žádostí o „posečkání“ zpravidla předcházet. Rozhodování o takové žádosti přitom od senátu nevyžaduje zvláštní matematické či finanční schopnosti, pro něž by žádosti měl posuzovat specializovaný orgán. (Žádný předpis nestanoví, že by tyto zvláštní schopnosti měl mít předseda soudu.) Jak již zvláštní senát uvedl v odst. [52], smyslu a účelu zákona o soudních poplatcích odpovídá, aby o „posečkání“ nebo „rozložení úhrady soudního poplatku na splátky“ rozhodoval soud běžnými postupy, které mu umožňují procesní řády, jako je zmíněné prodloužení soudcovské lhůty, nebo specifickým postupem upraveným zákonem o soudních poplatcích v § 9 odst. 4 písm. c). Tím se vybírání soudního poplatku nestane ani překážkou v účinném uplatňování práv účastníky řízení.

VI.

[72] Zvláštní senát proto rozhodl, že příslušným rozhodnout je soud (§ 5 odst. 1 zákona o některých kompetenčních sporech).

[73] Zvláštní senát podle § 5 odst. 3 zákona o některých kompetenčních sporech současně s rozhodnutím sporu zruší rozhodnutí, kterým strana kompetenčního sporu popřela svou pravomoc o věci rozhodovat, ačkoliv podle rozhodnutí zvláštního senátu je vydání rozhodnutí ve věci uvedené v návrhu na zahájení řízení v její pravomoci. Dalším výrokem proto zvláštní senát zrušil usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 7. 11. 2013, čj. 5 Cmo 403/2013 - 186.

[74] Pravomocné rozhodnutí zvláštního senátu je podle § 5 odst. 5 zákona o některých kompetenčních sporech závazné pro strany kompetenčního sporu, účastníky řízení, v němž spor vznikl, pro správní orgány [§ 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s.] i soudy. Dále tedy bude Vrchní soud v Praze pokračovat v řízení o odvolání proti usnesení Krajského soudu v Plzni.

P o u č e n í: Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 12. března 2015

JUDr. Michal Mazanec
předseda zvláštního senátu